Paragrafta Anlam ve Anlatımın Unsurları

Çalışma Kâğıdı · 30 Soru · Kolaydan Zora

Ad Soyad _____ Sınıf / No _____ Tarih _____

KONU ÖZETİ

- **Paragrafın yapısı:** giriş, gelişme, sonuç. Konu "neden söz ediliyor?", ana düşünce "yazar ne demek istiyor?" sorusunun cevabıdır. Yardımcı düşünceler ana düşünceyi destekler.
- **Anlam bütünlüğü:** konunun dışına çıkan cümle akışı bozar. "Oysa, ama, ancak" gibi sözcükler düşüncenin yön değiştirdiğini; "bu yüzden, demek ki" sonucu gösterir.
- **Anlatım biçimleri:** açıklama (bilgi verme), tartışma (bir görüşü savunup karşıtını çürütme), betimleme (duyulara seslenerek resmetme), öyküleme (olay anlatma).
- **Düşünceyi geliştirme yolları:** tanımlama, örnekleme, karşılaştırma, benzetme, tanık gösterme (alıntı), sayısal verilerden yararlanma.
- **Anlatımın diğer unsurları:** duygu (özlem, sitem, hayıflanma, çaresizlik), kişileştirme, somutlaştırma, geriye dönüş, eksiltili cümle, yöresel söyleyiş.

KOLAY Isınma Soruları (1–10)

1 "Bir romanı bitirdiğimizde elimizde kalan yalnızca bir hikâye değildir. Başka birinin gözüyle bakmayı, hiç yaşamadığımız bir acıyı anlamayı, hiç gitmediğimiz bir şehrin sokaklarında kaybolmayı öğreniriz. İyi bir roman, okurunu kitabın ilk sayfasındaki insan olarak bırakmaz. Bu yüzden okumak, bir tür yeniden doğuştur."
Bu paragrafın ana düşüncesi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Romanlar genellikle uzun eserlerdir.
B) Her şehir bir romana konu olmalıdır.
C) Okurlar romanların yalnızca hikâyesiyle ilgilenir.
D) Roman okumak, insanın bakışını ve iç dünyasını dönüştürür.
E) Roman yazmak zor bir iştir.

2 "Harman yerinde toz, güneşin altında altın bir sis gibi asılı duruyordu. Dövenin gıcırtısına atların soluması karışıyor, sap kokusu bütün ovaya yayılıyordu. Uzakta, kavak gölgesinde bir çocuk yarım karpuzu kaşıkla oyuyor, ağzının kenarından kırmızı sular süzülüyordu."
Bu paragrafta ağır basan anlatım biçimi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Tartışma B) Açıklama C) Betimleme D) Öyküleme E) Söyleşi

3 "Keşke o akşam babamın yanında biraz daha otursaydım. Çayını demlemiş, bana da bir bardak koymuştu; ben ise acelem olduğunu söyleyip kalkmıştım. Şimdi her akşam aynı demliği ocağa koyuyorum ama karşımdaki sandalye hep boş."
Bu paragrafta ağır basan duygu aşağıdakilerden hangisidir?

A) Hayıflanma B) Sevinç C) Öfke D) Kıskançlık E) Merak

4 (I) Büyükşehirlerde insanlar aynı apartmanda yıllarca yaşayıp birbirinin adını bilmeyebiliyor. (II) Asansörde karşılaşan iki komşu, göz göze gelmemek için telefonlarına bakıyor. (III) Oysa eski mahallelerde bir evin ışığı yanmasa bütün sokak merak ederdi. (IV) Şehirlerde toplu taşıma ağı her yıl genişletiliyor. (V) Kalabalık arttıkça insanın yalnızlığı da artıyor gibi.
Bu paragrafta numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

5 Düşünceyi geliştirme yollarını açıklamalarıyla eşleştiriniz.

1. tanık gösterme
2. sayısal verilerden yararlanma
3. karşılaştırma
4. tanımlama

a) Bir kavramın ne olduğunu açıklama
b) Görüşü, tanınmış birinin sözüyle destekleme
c) İstatistik ve oranlarla düşünceyi güçlendirme
d) İki varlık ya da durumun benzer ve farklı yönlerini ortaya koyma

6 Aşağıdaki ifadelerin başına doğru ise **D**, yanlış ise **Y** yazınız.

( ) Paragrafın giriş cümlesi "bu yüzden, çünkü" gibi bağlayıcılarla başlayabilir.
( ) Betimlemede duyulara seslenen ayrıntılar kullanılır.
( ) Tartışmacı anlatımda bir görüş savunulur ve karşıt görüş çürütülmeye çalışılır.
( ) "Oysa" sözcüğü düşüncenin yön değiştirdiğini gösterebilir.

7 "Yapılan bir araştırmaya göre ülkemizde yılda en az bir kitap okuyanların oranı son on yılda yüzde kırktan yüzde elli beşe çıkmış. Ancak aynı araştırma, okunan kitapların yarıdan fazlasının kişisel gelişim kitapları olduğunu da gösteriyor. Demek ki okur sayısı artıyor ama edebiyat hâlâ geniş kitlelere ulaşamıyor."
Bu paragrafta düşünceyi geliştirmek için aşağıdakilerden hangisine başvurulmuştur?

A) Benzetme
B) Tanık gösterme
C) Tanımlama
D) Kişileştirme
E) Sayısal verilerden yararlanma

8 "Eleştiriyi hep bir saldırı gibi algılarız. Oysa ağaç budanmadan meyve vermez; budama ağaca acı verse de onu güçlendirir. Bir yazarın ilk kitabına yazılan sert bir yazı, belki de onun ikinci kitabını daha iyi yapacak olan şeydir. Önemli olan, eleştiriyi kişiye değil esere yöneltmektir."
Bu paragrafta aşağıdakilerden hangisine başvurulmuştur?

A) Sayısal veri B) Benzetme C) Tanık gösterme D) Öyküleme E) Tanımlama

9 "Harman yerinde toz, güneşin altında altın bir sis gibi asılı duruyordu. Dövenin gıcırtısına atların soluması karışıyor, sap kokusu bütün ovaya yayılıyordu. Uzakta, kavak gölgesinde bir çocuk yarım karpuzu kaşıkla oyuyor, ağzının kenarından kırmızı sular süzülüyordu."
Bu paragrafta aşağıdaki duyulardan hangisine ait bir ayrıntı **yoktur**?

A) Görme B) İşitme C) Koklama D) Tatma E) Dokunma

10 "Bir romanı bitirdiğimizde elimizde kalan yalnızca bir hikâye değildir. Başka birinin gözüyle bakmayı, hiç yaşamadığımız bir acıyı anlamayı, hiç gitmediğimiz bir şehrin sokaklarında kaybolmayı öğreniriz. İyi bir roman, okurunu kitabın ilk sayfasındaki insan olarak bırakmaz. Bu yüzden okumak, bir tür yeniden doğuştur."
Bu paragrafta cevabı bulunan iki soru cümlesi yazınız.

ORTA Pekiştirme Soruları (11–20)

11 "Eleştiriyi hep bir saldırı gibi algılarız. Oysa ağaç budanmadan meyve vermez; budama ağaca acı verse de onu güçlendirir. Bir yazarın ilk kitabına yazılan sert bir yazı, belki de onun ikinci kitabını daha iyi yapacak olan şeydir. Önemli olan, eleştiriyi kişiye değil esere yöneltmektir."
Bu paragrafın ana düşüncesi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Esere yöneltilen eleştiri, yazarı ve eseri geliştirir.
B) Ağaçlar düzenli budanmalıdır.
C) İlk kitaplar her zaman kötüdür.
D) Eleştiri yazarlara zarar verir.
E) Yazarlar eleştirmen olmamalıdır.

12 "Yapılan bir araştırmaya göre ülkemizde yılda en az bir kitap okuyanların oranı son on yılda yüzde kırktan yüzde elli beşe çıkmış. Ancak aynı araştırma, okunan kitapların yarıdan fazlasının kişisel gelişim kitapları olduğunu da gösteriyor. Demek ki okur sayısı artıyor ama edebiyat hâlâ geniş kitlelere ulaşamıyor."
Bu paragraftan aşağıdakilerin hangisine **ulaşılamaz**?

A) Kitap okuyan kişi sayısı artmıştır.
B) Kişisel gelişim kitapları edebî eserlerden daha değerlidir.
C) Okunan kitapların önemli bir kısmı kişisel gelişim kitaplarıdır.
D) Edebiyat okurunun artışı genel okur artışıyla aynı ölçüde değildir.
E) Parçadaki yargı bir araştırmaya dayanmaktadır.

13 "Keşke o akşam babamın yanında biraz daha otursaydım. Çayını demlemiş, bana da bir bardak koymuştu; ben ise acelem olduğunu söyleyip kalkmıştım. Şimdi her akşam aynı demliği ocağa koyuyorum ama karşımdaki sandalye hep boş."
Bu paragrafta aşağıdaki anlatım unsurlarından hangisi kullanılmıştır?

A) Montaj
B) Yöresel söyleyiş
C) Geriye dönüş
D) Tanık gösterme
E) Sayısal veri

14 (I) Eski İstanbul evleri ahşaptan yapılırdı. (II) Bu evlerde kışın soba yakılır, bütün aile aynı odada toplanırdı. (III) Cumbalardan sokağa bakan kadınlar mahallenin bütün hareketini izlerdi. (IV) Günümüzde ise apartmanlar, merkezi ısıtmayla her odayı aynı sıcaklıkta tutuyor. (V) Bu değişim, aile bireylerinin evin içinde bile birbirinden uzaklaşmasına yol açtı.
Bu paragraf iki paragrafa ayrılmak istenirse ikinci paragraf hangi cümleyle başlar?

A) I B) II C) III D) IV E) V

15 "- - - - Kimi okur, bir şiirin her dizesini açıklamak ister; oysa şiir, açıklandığı anda biraz ölür. İyi bir şiir, okurunda cevaplardan çok sorular bırakır."
Bu paragraf aşağıdakilerden hangisiyle başlatılırsa anlam bütünlüğü sağlanır?

A) Bu yüzden şiir okumak çok kolaydır.
B) Şiir, anlaşılmaktan çok hissedilmek için yazılır.
C) Ayrıca şiirler kısa metinlerdir.
D) Çünkü şairler kendilerini anlatır.
E) Romanlar ise sayfalarca sürer.

16 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde **sitem** duygusu vardır?

A) Yıllarca yolunu gözledim, bir kez olsun arayıp sormadın.
B) Keşke o sınava daha çok çalışsaydım.
C) Bu yağmurun ardından bahar gelecek, biliyorum.
D) Çocukluğumun geçtiği o bahçeyi ne çok özledim!
E) Elimden gelen hiçbir şey yok artık.

17 (I) Büyükşehirlerde insanlar aynı apartmanda yıllarca yaşayıp birbirinin adını bilmeyebiliyor. (II) Asansörde karşılaşan iki komşu, göz göze gelmemek için telefonlarına bakıyor. (III) Oysa eski mahallelerde bir evin ışığı yanmasa bütün sokak merak ederdi. (IV) Şehirlerde toplu taşıma ağı her yıl genişletiliyor. (V) Kalabalık arttıkça insanın yalnızlığı da artıyor gibi.
Bu paragrafta düşünceyi geliştirmek için aşağıdakilerden hangisine başvurulmuştur?

A) Tanık gösterme B) Sayısal veri C) Tanımlama D) Benzetme E) Karşılaştırma

18 Cümleleri ağır basan anlatım biçimiyle eşleştiriniz.
1. "Kapıyı açtığında karşısında yıllardır görmediği kardeşini buldu ve ona sarıldı."
2. "Deprem, yer kabuğundaki kırılmalar sonucunda oluşan sarsıntılardır."
3. "Bazıları sanatın yalnızca eğlence olduğunu söylüyor; oysa sanat insanı dönüştürür."
4. "Mor dağların ardında kızıl bir güneş batıyor, serin rüzgâr otları okşuyordu."
a) tartışma
b) betimleme
c) öyküleme
d) açıklama

19 "Keşke o akşam babamın yanında biraz daha otursaydım. Çayını demlemiş, bana da bir bardak koymuştu; ben ise acelem olduğunu söyleyip kalkmıştım. Şimdi her akşam aynı demliği ocağa koyuyorum ama karşımdaki sandalye hep boş."
Bu paragraftaki "karşımdaki sandalye hep boş" ifadesiyle ne anlatılmak istendiğini açıklayınız.

20 "Harman yerinde toz, güneşin altında altın bir sis gibi asılı duruyordu. Dövenin gıcırtısına atların soluması karışıyor, sap kokusu bütün ovaya yayılıyordu. Uzakta, kavak gölgesinde bir çocuk yarım karpuzu kaşıkla oyuyor, ağzının kenarından kırmızı sular süzülüyordu."
Bu paragrafta aşağıdakilerden hangisi **yoktur**?

A) Benzetme
B) Renk ayrıntısı
C) Kişiler arası diyalog
D) Ses ayrıntısı
E) Koku ayrıntısı

ZOR Düşünme Soruları (21–30)

21 I. Bir durumun geçmişteki hâliyle karşılaştırılması
II. Sayısal verilerle görüşün desteklenmesi
III. Bir sonuca varılması
IV. Bir otoritenin sözüne başvurulması
"Yapılan bir araştırmaya göre ülkemizde yılda en az bir kitap okuyanların oranı son on yılda yüzde kırktan yüzde elli beşe çıkmış. Ancak aynı araştırma, okunan kitapların yarıdan fazlasının kişisel gelişim kitapları olduğunu da gösteriyor. Demek ki okur sayısı artıyor ama edebiyat hâlâ geniş kitlelere ulaşamıyor."
Bu paragraf için yukarıdakilerden hangileri söylenebilir?

A) I ve IV B) II ve III C) III ve IV D) I, II ve III E) II, III ve IV

22 "Dil, bir milletin hafızasıdır. - - - - Bu yüzden atalarımızdan kalan sözcükleri yalnızca birer kelime olarak değil, birer emanet olarak görmeliyiz."
Bu paragrafta boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) Dil öğrenmek için en uygun yaş çocukluktur.
B) Sözlükler alfabetik sıraya göre hazırlanır.
C) Her sözcük, onu yüzyıllardır kullanan insanların yaşantısını, inancını ve duygusunu taşır.
D) Bazı diller yazıya hiç geçirilmemiştir.
E) Yabancı dil bilmek iş hayatında avantaj sağlar.

23 (I) Okuma alışkanlığı çocuklukta kazanılır. (II) Evinde kitap gören çocuk, kitabı hayatın doğal bir parçası sayar. (III) Anne babasını okurken gören çocuk da onları taklit eder. (IV) Bu nedenle kitap okumayı sevdirmenin yolu öğüt vermekten değil, örnek olmaktan geçer. (V) Çocuk kitaplarının resimli olması da onları daha çekici kılar.
Bu paragrafla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) II ve III. cümleler paragrafın sonuç cümlesidir.
B) I. cümle paragrafın giriş cümlesidir.
C) IV. cümle bir sonuç bildirir.
D) V. cümle akışı bozan cümle olarak değerlendirilebilir.
E) II ve III. cümleler I. cümledeki düşünceyi destekler.

24 **1. Metin:** "Şehirler büyüdükçe gökyüzü küçülüyor; yıldızları artık yalnızca kitaplarda görüyoruz."
2. Metin: "Köyümüzde geceler öyle karanlıktı ki Samanyolu bir ırmak gibi akardı başımızın üstünden."
Bu iki metin için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) İkisinde de sayısal verilerden yararlanılmıştır.
B) Birincisinde bir yitirilişin eleştirisi, ikincisinde geçmişe dönük bir özlem hissedilir.
C) İkisi de tartışmacı anlatımla yazılmıştır.
D) Birincisinde benzetme, ikincisinde abartma vardır.
E) İkisinde de şehir hayatı övülmüştür.

25 "Eleştiriyi hep bir saldırı gibi algılarız. Oysa ağaç budanmadan meyve vermez; budama ağaca acı verse de onu güçlendirir. Bir yazarın ilk kitabına yazılan sert bir yazı, belki de onun ikinci kitabını daha iyi yapacak olan şeydir. Önemli olan, eleştiriyi kişiye değil esere yöneltmektir."
Bu paragraf aşağıdaki sorulardan hangisinin cevabı **olamaz**?

A) Eleştiri genellikle nasıl algılanır?
B) Budama ağaca ne kazandırır?
C) Eleştiri neye yöneltilmelidir?
D) Sert bir eleştiri yazara ne kazandırabilir?
E) Eleştirmenler hangi ölçütlere göre seçilmelidir?

26 "Ben bu kasabaya ilk geldiğimde çarşının ortasında koca bir çınar vardı. Gölgesinde çay içilir, dertler anlatılır, anlaşmazlıklar orada çözülürdü. Sonra yol genişletildi, çınar kesildi. Şimdi çarşıda herkes birbirinin yanından hızla geçip gidiyor; artık kimse kimseye derdini anlatmıyor."
Bu paragrafta asıl vurgulanmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Yolların genişletilmesinin trafiği azalttığı
B) Çınar ağaçlarının çok uzun yaşadığı
C) Kasabalarda çay içmenin yaygın olduğu
D) Ortak bir buluşma yerinin yok olmasıyla insanlar arasındaki bağların da zayıfladığı
E) Çarşıdaki esnafın sayısının arttığı

27 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde **somutlaştırma** ile **kişileştirme** birlikte kullanılmıştır?

A) "Deniz bugün çok durgundu."
B) "Hüzün, kapımı çalıp içeri girdi ve köşedeki sandalyeye oturdu."
C) "Kitabı masanın üstüne bıraktı."
D) "Sabah erkenden yola çıktık."
E) "Çocuklar bahçede top oynuyordu."

28 "Bir romanı bitirdiğimizde elimizde kalan yalnızca bir hikâye değildir. Başka birinin gözüyle bakmayı, hiç yaşamadığımız bir acıyı anlamayı, hiç gitmediğimiz bir şehrin sokaklarında kaybolmayı öğreniriz. İyi bir roman, okurunu kitabın ilk sayfasındaki insan olarak bırakmaz. Bu yüzden okumak, bir tür yeniden doğuştur."
Bu paragrafta aşağıdakilerden hangisine başvurulmamıştır?

A) Tanık gösterme
B) Örnekleme
C) Sonuca varma
D) Açıklama
E) Mecazlı söyleyiş

29 (I) Sessizliğin de bir sesi vardır. (II) Kar yağan bir gecede şehir, sanki nefesini tutar. (III) Arabaların uğultusu, insanların telaşı karın altında kaybolur. (IV) İşte o zaman insan, kendi kalbinin sesini duyabilir. (V) Kar, kış mevsiminde özellikle dağlık bölgelerde daha fazla yağar.
Bu paragrafla ilgili aşağıdakilerden hangisi **yanlıştır**?

A) I. cümle paradoksal (çelişkili görünen) bir yargı içerir.
B) II. cümlede kişileştirme vardır.
C) V. cümle anlatımın akışını bozmaktadır.
D) IV. cümle paragrafı bir sonuca bağlar.
E) II. cümlede ağır basan anlatım biçimi tartışmadır.

30 "Teknoloji insanları birbirine yaklaştırır mı, uzaklaştırır mı?" sorusuna cevap veren, tartışmacı anlatımla yazılmış ve en az bir düşünceyi geliştirme yolu kullanan kısa bir paragraf yazınız.

Takıldığın soruyu işaretle, konu özetine tekrar göz at. Başarılar!
Diğer konuların çalışma kâğıtları ve deneme sınavları: **maarifpdf.com.tr**